

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 23 april 1894, kl. 11 f. m.

*Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, i
anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t
med begäran om utfärdande af bestämmelse rörande un-
dersökning af sinnessjuka m. m.*

Andra Kammaren har till utskottets behandling hänvisat en af herr
A. Bezel under n:o 166 väckt motion, hvori han yrkar:

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes
Kongl. Maj:t utfärda bestämmelser, dels innebärande åliggande för öfver-
läkare vid statens anstalter för sinnessjuka, äfvensom för ansvarig läkare
vid enskild anstalt för sinnessjuka, att inom bestämd kort tid efter per-
sons intagning anställa noggrann och fullständig undersökning af den in-
tagnes sinnestillstånd och deröfver till kongl. medicinalstyrelsen inom en
viss fastställd tid afgifva berättelse, dels innebärande åliggande för öfver-
läkare vid statens anstalter för sinnessjuka att inom samma tid, som är
föreskrifven för läkare vid enskilda anstalter, till kongl. medicinalstyrel-
sen insända vederbörlig afskrift af intagningshandlingarna, dels innebä-
rande åligganden för kongl. medicinalstyrelsen att förvara samtliga från
anstalter för sinnessjuka insända afskrifter af intagningshandlingar i sitt
arkiv, dels innebärande skyldighet för provinsial- och distriktsläkare att

hvar inom sitt område minst en gång årligen personligen öfvertyga sig om de sinnessjukes tillstånd, hvilka omtalas i §§ 59 mom. 2 och 65 af nådiga stadgan angående sinnessjuka den 2 november 1883; samt dels slutligen angifvande af viss tid, inom hvilken sådan undersökning, som omnämnas i § 23 mom. c i nyssnämnda stadga, skall vara fullbordad.

Motionären har uti sin motion, till hvars innehåll utskottet i öfrigt hänvisar, nästan uteslutande framhållit sådana omständigheter, som enligt hans åsigt skola ådagalägga ofullständigheten eller olämpligheten af de i hospitalsstadgan af år 1883 meddelade föreskrifter dels i fråga om vilkoren för och formaliteterna vid ej mindre en persons intagning å hospital, asyl eller enskild anstalt för vårdande af sinnessjuk eller dennes utskrifning från dylika inrättningar, dels rörande kontroll och inspektion öfver dessa anstalter. Utskottet vill ingalunda förneka, att flera af de utaf motionären i nämnda hänseenden framställda anmärkningar, äfven om de understundom framträda i synnerligen bjerta färger, möjligen kunna vara af beskaffenhet att kräfva ett noggrant begrundande särdeles ur synpunkten af statens oafvisliga pligt att sorgfälligt tillse och noga öfvervaka, att en hvar obehindradt får åtnjuta den frihet, honom tillkommer, men då motionären tillika förklarar, att de föreskrifter, som kunna vara egnade att förebygga olägenheterna uti ifrågavarande hänseenden i den nuvarande lagstiftningen, böra regleras genom en af Konung och Riksdag gemensamt stiftad lag, samt att han af sådan anledning funnit sig vara förhindrad att efter motionstidens utgång framställa något förslag till en genomgående omarbetning af hospitalsväsendets organisation och i sammanhang dermed införande af en lekmannainspektion m. m., är utskottet naturligtvis ej berättigadt att på dessa frågor inlåta sig i någon pröfning och skall därför här nedan ej vidröra dem i annan mån, än som kan vara erforderligt för utredning af de spörsmål, hvarom motionären framställt bestämda yrkanden.

Till en början anser motionären det böra föreskrifvas skyldighet för öfverläkare vid statens anstalter för sinnessjuka, äfvensom ansvarig läkare vid enskilda anstalter för sinnessjuka, att inom bestämd kort tid efter en persons intagning anställa noggrann och fullständig undersökning af den intagnes sinnesskick och att deröfver till kongl. medicinalstyrelsen inom en viss bestämd tid afgifva berättelse. Då hospitalsstadgan, hvari finnas införda nu gällande föreskrifter, som beröra ifrågavarande yrkande, ej är intagen i de vanliga lageditionerna och sålunda ej lätt tillgänglig för allmänheten, har utskottet skolat meddela, att, enligt §§ 52, 53 och 65 i

samma stadga, enskild man eller bolag, som önskar inrätta kur- eller vårdanstalt för sinnessjuka, skall dertill söka tillstånd af Kongl. Maj:t, att, om sådan tillåtelse erhålles, dylik anstalt skall, i hvad angår de sjukes behandling, förestås af behörig läkare, som tillsättes af kongl. medicinalstyrelsen, att läkaren är ansvarig för sjukvården och skall i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse de vid statens anstalter för sinnessjuka gällande föreskrifter, att, då sjuk person blifvit intagen å anstalten eller afgått derifrån, ofördröjligen och sist inom tredje dagen derom aflåta anmälan till kongl. medicinalstyrelsen, hvarvid i fråga om intagen person jemväl skall insändas vederbörlig afskrift af de handlingar, på grund af hvilka intagningen skett, samt att, såvida hos enskild person samtidigt vårdas flera än fem sinnessjuka, de föreskrifter skola lända till efterrättelse, som meddelats för enskilda anstalter. I detta sammanhang torde jemväl böra framhållas, att i de af kongl. medicinalstyrelsen för tjenstemännen vid statens kur- och vårdanstalter för sinnessjuka den 30 december 1885 utfärdade instruktioner finnes föreskrifvet bland annat, att biträdande läkaren har att i fråga om nyintagen sjuk senast inom första veckans förlopp i den journal, som skall föras öfver de sjuka, noga angifva den sjukes tillstånd vid intagningen och att sedermera tid efter annan deri göra vederbörliga anteckningar rörande den sjukes behandling och sjukdomens förlopp m. m., hvarjemte uti § 15 af hospitalsstadgan vidare bestämmes, att öfverläkaren skall ansvara för att de till öfverläkareexpeditionen hörande journaler varda noggrant förda, att minst en gång hvar tredje månad inför direktionen förete desamma till granskning samt att vid direktionens sammanträde aflemna förteckning å alla de personer, som blifvit intagna och utskrifna under tiden från det nästföregående sammanträdet, och tillika förelägga direktionen handlingarna rörande de inkomna sjuka.

Af den sålunda lemnade redogörelsen för lagstiftningens nuvarande ståndpunkt uti förevarande hänseende lär framgå, att det af motionären åsyftade målet, att nyintagen sjuk skall under den första tiden efter intagningen underkastas en noggrann och fullständig observation till förekommande deraf att, om en sådan person skulle befinnas ej behöfva hospitalsvård, han så skyndsamt som möjligt må kunna utskrifvas, redan delvis vunnits genom de föreskrifter, som i ty fall meddelats för biträdande läkaren. Utskottet håller emellertid före, att ur rättsskyddets synpunkt det är, på sätt ock motionären föreslagit, synnerligen önskvärdt, att dessa biträdande läkarens åtgärder, för hvilka öfverläkaren jemväl bör

ansvara, varda kontrollerade af personer, som dittills stått utanför frågan. Det vill emellertid förefalla utskottet, att den föreslagna åtgärden, att berättelse öfver hvad sålunda i saken blifvit åtgjordt, skall inom någon viss bestämd tid insändas till medicinalstyrelsen, som sålunda komme i första hand att få pröfva lämpligheten och befogenheten af det vidtagna förfarandet, icke är väl egnad att undanrödja så skyndsamt som möjligt de fel, som vid intagningen kunna hafva förelupit. Den tidsutdrägt, som måste ega rum med handlingarnas uppsändande till medicinalstyrelsen, och de former, som äro stadgade för dess förfarande, medgifva icke att ärendet varder afgjordt så skyndsamt, som behovet kan kräfva, särdeles om, hvilket lätt torde kunna inträffa, medicinalstyrelsen, som ej är i tillfälle att förskaffa sig den kännedom om fallet, som ur egen observation härflyter, utan måste döma allenast efter företedda handlingar, ser sig nödsakad att inhemta vidare upplysningar för handlingarnas förfullständigande. Lämpligare synes det då vara, att handlingarna i fråga underkastas en förberedande granskning af till exempel två ledamöter i direktionen och sedermera pröfvas af direktionen vid det näst derpå följande sammanträde. Någon svårighet att erhålla lämpliga personer för verkställande af en sådan förberedande granskning synes icke böra ifrågakomma, enär, enligt hvad statskalendern för innevarande år utvisar, uti direktionerna för alla hospital med undantag af det i Vadstena finnes en läkare förutom öfverläkaren, äfvensom en juridiskt bildad person, hvilken torde vara lämplig att representera det lekmannaintresse, som möjligen bör vid dylik förrättning vara företrädt. Fördelarne af ett sådant tillvägagående äro att söka deri, att dessa båda direktionsledamöter, såsom boende i närheten af anstalten, äro i tillfälle att så skyndsamt som möjligt taga ärendet under ompröfning och genom observation å den sjuke förskaffa sig den kännedom om honom, som den egna iakttagelsen allenast torde kunna bereda.

Motionären har likväl ej gjort någon framställning om ändring i de åtgöranden, som nu åligga direktionen, och utskottet saknar därför anledning att söka utreda den rättsverkan, som må tillerkännas de båda direktionsmedlemmarnes observation och undersökning af för handen varande förhållanden, likasom ock af omfånget utaf den pröfningsrätt, som i ty fall bör tilläggas direktionen. Utskottet håller emellertid fast dervid, att intagna sjuke böra synnerligast under den första tiden blifva föremål för noggranna och fullständiga undersökningar, och att desamma må varda underkastade behörig kontroll, hvilken i fråga om enskild vård-

anstalt torde kunna utöfvas af den, som jemlikt § 55 i hospitalsstadgan är förordnad att utöfva den närmaste tillsynen öfver anstalten.

Motionären yrkar vidare, att öfverläkare vid statens anstalter för sinnessjuke skall vara pliktig att inom samma tid, som är föreskrifven för läkare vid enskilda anstalter, till kongl. medicinalstyrelsen insända vederbörlig afskrift af intagningshandlingarna, samt att styrelsen sedermera skall i sitt arkiv förvara samtliga från anstalter för sinnessjuke insända afskrifter af samma handlingar.

Här ofvan har af utskottet blifvit omnämndt, hurusom det åligger läkare vid en enskild vårdanstalt af det slag, hvarom nu är fråga, att inom viss bestämd tid till medicinalstyrelsen insända afskrift af de handlingar, som föranledt den sjukes intagande å anstalten, hvarjemte i § 30 af hospitalsstadgan föreskrifves, att direktionen, derest densamma funnit ansökan om sinnessjuks intagande å hospital böra bifallas, men utrymmet å anstalten redan är upptaget, skall ofördröjligen insända handlingarna till medicinalstyrelsen. Grunden till först berörda stadgande torde vara att söka deri, att enskild vårdanstalt icke har någon direktion och sålunda saknar den tillsyn, som tillvaron af en dylik inrättning vid de offentliga hospitalen i sig må innebära. Hvad åter angår de offentliga vårdanstalterna, finnas hos medicinalstyrelsen inga andra intagningshandlingar än de som omförmålas i ofvanberörda §, och regel lär vara, att, så snart ett ärende blifvit pröfvadt, de till detsamma hörande handlingar öfversändas till vederbörande hospital. Utskottet känner ej, hvilka anledningar närmast föranledt motionären att framställa ifrågavarande yrkande, men utskottet är fullt öfvertygadt derom, att ett bifall till detsamma kan under nuvarande förhållanden medföra högst menliga och ödesdigra följder. Endast i förbigående må anmärkas, att härigenom skulle uppstå ett synnerligen omfattande skrifveri med deraf föranledda omkostnader, och att det utrymme, hvaröfver medicinalstyrelsen har att förfoga, snart blifver otillräckligt att förvara den mängd af handlingar, som i dylikt fall skulle förekomma. Genom någon penninguppostring skulle väl dessa olägenheter kunna afhjelpas, men långt svårare betänkligheter förefinnas, betänkligheter af sådan art, att de utan ändring i bestående lag ej kunna förebyggas. Nu stadgas nemligen i § 2 mom. 4 af tryckfrihetsförordningen, att det är en hvar tillåtet att med vissa undantag, som i sig ej inbegripa handlingar af ifrågavarande beskaffenhet, i tryck utgifva alla de handlingar, som förekomma i offentligt förvar. Om nu handlingarna i fråga eller afskrift af dem finnas i medicinalstyrelsen, kan hvilken som helst befordra dem till trycket. Huru

liffigt det än må erkännas, hvilken omätlig betydelse det tryckta ordets frihet eger för samfundsordningen, måste dock för densamma finnas en gräns, utöfver hvilken den ej kan eller får skrida, så vidt det enskilda lifvets helgd skall kunna okränkt bibehållas. Att lagstiftaren ock i visst fall funnit, att någon inskränkning uti förevarande hänseende bör ega rum, framgår tydligen deraf, att åberopade moment af tryckfrihetsförordningen föreskrifver, att ingen må tillåtas att, i andra fall än allmänna lagen och nu gällande författningar utstaka, meddela eller till tryck utlemna utdrag af kyrkoböcker eller af andra själavården eller kyrkodisciplinen rörande handlingar, i afseende på enskilda personers lefverne och seder, så vidt de lända dem till skada eller förklenande; hvarjemte utskottet i detta sammanhang tillåter sig erinra derom, att, enligt § 60 i gällande instruktion för läkare af den 31 oktober 1890, det är honom förbjudet att yppa hvad honom i denna hans egenskap blifvit i förtroende meddeladt, äfvensom att i oträngdt mål uppenbara, hvad han angående sjukdom eller dess uppkomst sjelf funnit. Då sålunda det redan är förbjudet att i tryck offentliggöra hvad kyrkliga handlingar må innehålla om en persons lefverne och seder, synas de anteckningar, som må förekomma om sinnessjuk person, ej heller böra offentliggöras, särdeles som grunden till sinnets förvillelser väl icke så sällan torde vara att söka i den sjukes föregående »lefverne och seder». När nu vidare icke ens en läkare får bland allmänheten omtala, hvad han om en sjukdom utrönt, lär väl ett sådant förbud ock böra gälla för andra personer, och utskottet är fullleligen öfvertygadt derom, att intet mindre lämpar sig att bland allmänheten bekantgöras än drag ur människosjälens nattsida. Hvilka menliga och sorgliga intryck sådana offentliga meddelanden skola medföra för den sjuke, der han varder återstæld, eller för hans anförvandter eller andra närstående, behöfver blott påpekas, icke bevisas.

Nu kan dock invändas, att intagningshandlingarna redan äro i vissa fall tillgängliga hos medicinalstyrelsen, utan att den befarade olägenheten ändock försports. Deremot anser sig utskottet böra erinra, att hvad angår de handlingar, som redan nu förefinnas eller kunna förefinnas hos medicinalstyrelsen, de, som komma från allmänna hospital eller asyler, der icke längre qvarhållas än under den tid, som åtgår för ärendets pröfning och under hvilken tid de icke gerna kunna för allmänheten vara tillgängliga, samt att den nuvarande anordningen af de enskilda anstalterna torde nödvändiggöra handlingarnas insändande till medicinalstyrelsen. Om missbruk af handlingarna under slika förhållanden hittills icke förekommit,

hvarom utskottet saknar kännedom, kan dock, sedan uppmärksamheten härpå en gång blifvit väckt, sådant lätteligen inträffa, då så många finnas, hvilka för sitt lefvebröd eller annan orsak deraf kunna vara intresserade.

Om ock af någon anledning det möjligen må finnas lämpligt, att ifrågavarande handlingar varda på annat sätt förvarade, torde ordnandet af en sådan angelägenhet böra komma under öfvervägande i sammanhang med ändring af de regler, som nu gälla för intagning af sinnessjuk och inspektion af vårdanstalterna; men då fråga här om icke utgör föremål för utskottets behandling, saknar utskottet för närvarande skäl att till bifall förorda, hvad motionären i nu afhandlade del föreslagit.

Vidkommande åter motionärens yrkande om skyldighet för vederbörande provinsial- och distriktsläkare att hvar inom sitt område minst en gång årligen personligen öfvertyga sig om tillståndet hos de sinnessjuka, hvilka omförälas i §§ 59 mom. 2 och 65 af hospitalsstadgan och afse de fall, då enskild person mot eller utan betalning hos sig vårdar sinnessjuk eller samtidigt hos sig vårdar flere än fem sinnessjuka, så är i sistnämnda hänseende föreskrifvet, att till efterrättelse skall lända, hvad som stadgats om enskilda anstalter. I fråga om dem är bestämdt, att medicinalstyrelsen eger att låta inspektera anstalten, på sätt om hospital och asyl är föreskrifvet, äfvensom att förordna lämplig person att utöfva den närmaste tillsynen; och då sålunda åt de sinnessjuka, som till antal öfverstigande fem vårdas i enskildt hus, är beredd samma kontroll som åt enskilda anstalter, samt kontrollen vid dessa anstalter är af likartad beskaffenhet med den, som förekommer vid hospital och asyl, synes det utskottet, som den af motionären föreslagna besigtningen icke uti förvarande fall är af behovet påkallad.

Rörande uppsigten öfver de sinnessjuka, som till ett antal ej öfverstigande fem vårdas hos enskild person, är i § 62 af hospitalsstadgan föreskrifvet, att provinsial- och distriktsläkare skola hvar inom sitt område *under sina tjänsteresor* söka göra sig underrättade om de inom distriktet befintliga sinnessjukes tillstånd och den vård, dem egnas, samt att, om anledning finnes till antagande, att någon sjuk icke åtnjuter den vård, hans tillstånd kräfver, läkaren derom skall underrätta kommunalnämnden och meddela de anvisningar, han anser sig kunna lemna; hvarjemte vidare stadgas, att, om hos Konungens befallningshafvande af läkare, församlings presterskap eller annan trovärdig person anmälas sådana omständigheter, som synas utvisa, att sinnessjuk vanvårdas eller misshandlas, Konungens befallningshafvande eger förordna, att vederbörande läkare skall på stället,

der den sjuke vistas, anställa undersökning om förhållandet samt deröfver till Konungens befallningshafvande afgifva berättelse jemte förslag till de åtgärder, som efter hans omdöme böra vidtagas.

Dessa äro de enda föreskrifter, som förefinnas rörande tillsynen öfver den vård, som egnas sinnessjuka hos enskild person, i den händelse antalet på hvarje ställe ej öfverstiger fem. Utskottet har ej kunnat förskaffa sig kännedom om, hvilken utsträckning kontrollen öfver ifrågavarande slag af sinnessjuka på grund af åberopade stadgande erhållit, men vågar antaga, att, då dylik kontroll skall verkställas allenast i samband med vederbörande läkares tjänsteresor, densamma icke kunnat få det omfång, som omständigheterna mången gång kunnat påkalla. Utskottet stöder detta sitt antagande derpå, att antalet sinnessjuka med den vård, hvarom nu är fråga, uppgår till sådant antal, att läkaren sannolikt icke har tid att vid sina tjänsteresor besöka dem. Enligt öfverstyrelsens öfver hospitalen underdåniga berättelse för år 1892 utgjorde för samma år antalet af sinnessjuka 7,873 personer och idioter 6,295. Af den första kategorien vårdades ej mindre än 4,399 uti enskilda hus och 62 i enskild anstalt samt af den senare 5,326 i enskilda hus och 225 i enskild anstalt. Om man nu ock från detta antal måste frånräkna dem, som till ett antal öfverstigande fem samtidigt vårdas i enskildt hus och åt hvilka beredts enahanda kontroll, som förekommer vid enskild vårdanstalt, så återstå, då detta antal sannolikt icke uppgår till mer än högst cirka 150 personer, ungefär 9,500, som läkarne årligen skulle besöka. Om ock kostnaden för ett dylikt besök ej beräknas till högre belopp än 30 kronor, deraf 10 kronor i dagtraktamente, 10 kronor enligt taxa för verkställande af undersökningen och betyg öfver densamma och återstoden såsom ersättning för resan, hvilken vanligtvis med skjuts verkställles, bestiger sig den kostnad, som för den ifrågasatta inspektionen skulle drabba statsverket, till ej mindre än 285,000 kronor om året. Denna siffra är dock sannolikt för låg, emedan de sinnessjukas antal säkerligen icke blifvit så noga räknadt. Enligt nyaste vetenskapliga beräkningar uppskattas nemligen frekvensen af sinnessjukdomar i civiliserade länder till 3 på 1,000 af befolkningen, och med ledning deraf skulle den sannolika siffran af sinnessjuka i vårt land, äfven under antagande af ett något mindre procentantal, och med afdrag af de å offentlig sinnessjukanstalt vårdade, uppgå till cirka 9,000. Läger man till detta antal idioterna, omkring 6,000 personer, skulle summan af de personer, som borde göras till föremål för den föreslagna besigtningen, sluta på 15,000 personer, spridda öfver hela vårt

vidsträckt land, och kostnaden efter ofvan angifna grunder antagligen ej understiga 450,000 kronor om året. Huru stor denna siffra än är, borde den möjligen icke verka allt för afskräckande, om den är oundgängligen nödig; men då flera af dessa sinnessjuka säkerligen stå under tillsyn af enskild läkare, samt de fleste väl egnas den vård, som omständigheterna medgifva, synes denna kostnad blifva allt för stor i jämförelse med den nytta, som af en slik anordning kan hemtas. Utskottet, som dock ingalunda vill förneka nödvändigheten i vissa fall af en skärpt kontroll i förevarande hänseende, föreställer sig dock, att densamma kan genomföras på ett billigare sätt. I detta hänseende tillåter sig utskottet exempelvis anföra, att syftemålet med motionärens yrkande skulle kunna ernås på det sätt, att länsman eller helsovårdsnämnd finge sig ålagdt att en gång om året eller möjligen oftare till vederbörande Konungens befallningshafvande eller läkare afgifva rapport öfver hvarje inom länsmandistriktet eller kommunen befintlig sinnessjuk eller idiot, och att, derest rapportens innehåll dertill föranleder, läkaren är pliktig att besöka den sjuke och vidtaga åtgärder till undanröjdande af anmärkta missförhållanden.

Slutligen yrkar motionären, att en viss tid skall bestämmas, inom hvilken sådan undersökning, som omnämnes i § 23 mom. c i hospitalsstadgan, skall vara fullbordad.

Aberopade lagrum innehåller, att å hospital skola intagas de, hvilkas sinnesbeskaffenhet till följd af offentlig myndighets beslut skall för rättsmedicinska frågor besvarande närmare undersökas, derest sådan undersökning pröfvas böra ega rum å hospital. I strafflagen föreskrifves, att gerning, som begås af den, som är afvita eller hvilken är beröfvad förståndets bruk genom sjukdom eller ålderdomssvaghet, är strafflös, samt att, om någon, som begått brottslig gerning, dervid pröfvas hafva af kropps- eller sinnessjukdom, ålderdomssvaghet eller annan utan egen skuld iråkad förvirring saknat förståndets fulla bruk, ehuru han ej kan anses för strafflös, straffet må efter omständigheterna nedsättas under hvad i allmänhet bort följa å gerningen. I följd af de likartade bestämmelser härom, som redan före strafflagens tillkomst förefunnos, blef i kongl. brefvet den 9 mars 1826 föreskrifvet, att, då en för brott tilltalad person uppgifves vara eller vid gerningens begående hafva varit vansinnig och fråga om hans befriande från ansvar på sådan grund uppstår, domstolen skall, sedan läkares betyg om den tilltalades sinnesbeskaffenhet blifvit infordradt, öfverlemna detsamma jemte ransakningshandlingarna till medicinalstyrel-

sen, hvars utlåtande i ämnet bör afvaktas, innan domstolen meddelar sitt beslut, hvarjemte uti § 35 i gällande instruktion för läkare den 31 oktober 1890 vidare stadgas, att provinsialläkare skall utan dröjsmål å lifvande person verkställa den undersökning, hvartill han af vederbörande förordnas. På grund af de sålunda gifna lagbestämmelserna skall, om tvifvel yppar sig om tilltalad persons sinnesbeskaffenhet, den tilltalade först undersökas af provinsialläkaren, hvarefter medicinalstyrelsen med ledning af läkarens utlåtande öfver undersökningen samt ransakningshandlingarna pröfvar, om den tilltalade för ytterligare utredning bör undersökas å hospital. I förbigående anmärkande, att antalet af de under år 1892 å hospital intagna personer, hvilka pläga sammanföras under benämningen kriminalpatienter, uppgick till ett antal af 188, deri inberäknadt äfven sådana, som under strafftiden blifvit sinnessjuka, har utskottet velat konstatera, att någon tid ej finnes bestämd, inom hvilken läkare skall afgifva det förberedande utlåtandet eller hospitalsläkaren afsluta undersökningen. Hvartill saknaden af en sådan bestämmelse i förstnämnda hänseende leder, torde såsom belysande exempel få meddelas, att, sedan vederbörande Konungens befallningshafvande förständigat en fängelseläkare att afgifva ett dylikt utlåtande öfver häktad person, och läkaren, oaktadt flerfaldiga påminnelser och föreläggande af vite, dröjt dermed i nära 3½ månader, justitieombudsmannen, efter anmälan af medicinalstyrelsen, som ansåg, att läkaren otillbörligen qvarhållit den tilltalade å fängelseanstalt, på grund deraf stälde läkaren under åtal, men att underdomstolen förklarade fängelseläkaren icke kunna fällas till ansvar, hvilket beslut fastställdes af vederbörande hofrätt samt Kongl. Maj:t. Då emellertid, enligt affattningen af motionärens yrkande i denna del, nyssanmärkta förhållande icke faller inom det område, hvaröfver utskottet skall meddela yttrande, lemnar utskottet spørsmålet härutinnan å sido.

Då den undersökning, öfverläkaren å hospital skall verkställa å kriminalpatient, afser ej blott att få utredt, huruvida den tilltalade varit sinnessjuk vid brottets begående, utan äfven i sådant fall graden af sjukdomen eller om möjligen sinnesförvirringen sedermera uppkommit, jemte de flera grannliga frågor, som dermed stå i samband, samt den slutliga lösningen af dessa frågor ytterst beror på utforskande af naturens lagar, sådana de gälla äfven i det sjukliga tillståndet, och dessa lagar stå öfver hvarje menisklig bestämmelse, anser utskottet det icke vara lämpligt och ändamålsenligt att uppkonstruera en viss tid, inom hvilken undersökningen skall vara verkställd, emedan observationens fullständighet i sådant fall

kan allt för mycket äfventyras; men det vill förefalla utskottet högeligen önskvärdt, att läkarens åtgärder härutinnan varda föremål för annan myndighets pröfning, och föreställer sig utskottet, att detta kan åvägabringas på det sätt, att öfverläkaren förpligtas att å vissa bestämda tider om kriminalpatienten afgifva fullständiga rapporter till medicinalstyrelsen, med rätt för denna att efter sig företeende omständigheter besluta, huruvida tiden för undersökningen än vidare skall utsträckas.

Utskottet, som saknar all anledning till antagande, att de, åt hvilka vårdnaden af ifrågavarande viktiga angelägenheter närmast är anförtrodd, skulle hafva brustit i »förstånds skärpa, samvetsgrannhet eller — heder», har med det anförda sökt att, så vidt sådant med hänsyn till motionärens begränsade yrkanden kunnat ske, bereda ett i möjligaste måtto fullständigt rättsskydd åt dem, som äro eller misstänkas vara med sinnessjukdom behäftade, samt att från läkaren lyfta någon del af den tunga börda och det dryga ansvar, han nu synes hafva att ensam uppbära.

På grund af hvad sålunda förekommit och anförts, hemställer utskottet, som anser sig ej kunna till bifall förorda allt hvad motionären föreslagit, att kammaren ville för sin del besluta,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t ej mindre meddela skärpta föreskrifter i fråga dels om vården af sinnessjuk under den på den sjukes intagning å vårdanstalt närmast följande tiden, dels ock rörande tillsyn å sinnessjuka, som till ett antal ej öfverstigande fem vistas i enskildt hus, än äfven bestämma, att medicinalstyrelsen skall, med ledning af inkomna rapporter från hospitalsläkaren och andra kända förhållanden, besluta om den tid, hvarunder en sådan sinnessjuk, som omförmäles i § 23 mom. c) uti kongl. stadgan angående sinnessjuka den 2 november 1883, må å hospital qvarhållas.

Stockholm den 23 april 1894.

På utskottets vägnar:

D. G. RESTADIUS.

Herr *E. G. H. Åkerlund* har begärt att få antecknad, att han ej närvarit vid ärendets behandling inom utskottet.
